

(Нови Репортер, 27.1.2010)

И код нас и у свијету, одавно постоји теза да је пут до пакла често поплочан добрим намјерама. Међутим, пошто је постдејтонска Босна и Херцеговина плодно тло за разне парадоксе, суочавамо се са новим варијацијама те тврдње. Није ријеч о бизарној ситуацији – да пут до добра буде инициран пакленим замислима. Овдје се ради о околностима у којим и циљ и средства за његово остварење привидно имају беспрекорну форму, али, у реалности обје димензије представљају сушту супротност јавно прокламованим амбицијама. Управо такве карактеристике посједују тужбе Јакоба Финција и Дерве Сејдића, упућене 2006. године Европском суду за људска права у Стразбуру. Као што је познато, тај суд је, 22. децембра 2009. прихватио наводе формално раздвојеног тандема Финци – Сејдић, чија је суштина у оцјени да су дискриминисани, јер као припадници јеврејске, односно, ромске заједнице, не могу да се кандидују за функцију члана Предсједништва БиХ, резервисану за представнике три конститутивна народа у земљи, дакле, за Србе, Хрвате и Бошњаке.

Између осталог, у одлуци Суда у Стразбуру констатује се: «Забрана мањинама да учествују на изборима нема објективно и разумно оправдање и зато је у супротности са Европском конвенцијом о људским правима, која забрањује дискриминацију.» На први поглед, такво рјешење се подразумијева. Заиста, не постоји никакав начелни разлог да се било коме оспори могућност да буде биран на све функције, поготово ако је ријеч о људима из народа са дугом страдалничком историјом, као што су то Јевреји и Роми. Због тога су прве реакције у БиХ, без обзира на ентитетске одреднице, биле неуобичајено сличне. На политичкој и медијској сцени, и у Федерацији и у РС, низале су се идентичне афирмативне оцјене. Преостало је само да неко затражи да се пређе са реторике на конкретне потезе. То је учинио шеф делегације Европске комисије у Босни и Херцеговини Димитрис Куркулас, употребивши чак и пријетеће тонове. «Уколико ова одлука не буде, што је прије могуће, спроведена – Европска комисија размотриће све мјере, укључујући и суспензију Привременог споразума о стабилизацији и придруживању између БиХ и Европске уније», рекао је Куркулас.

«Дупликат» умјесто «фалсификата»: У реду, да видимо како ће та пресуда функционисати у стварности. Челни људи Републике Српске већ су изнијели приједлог да се проблем ријеши тако што ће, умјесто формулације о томе да се у Предсједништво БиХ бира Србин из РС, а Бошњак и Хрват из Федерације, у Устав Босне и Херцеговине уврсти реченица да се из РС бира један члан, а из ФБиХ два члана. У Републици

Пише: Саша Бижић
субота, 30 јануар 2010 22:25

Српској сви ће се сложити с том идејом, али ће у другом ентитету услиједити експлозивне расправе о будућем изборном моделу за Предсједништво, које ће се касније пренијети на ниво читаве БиХ. Јер, када се каже «два члана из Федерације», то према садашњој етничкој структури ФБиХ значи «два Бошњака». Такво рјешење неће одговарати Хрватима, јер ће бити озваничена аномалија са прошлих избора, када је доминантно бошњачки СДП искористио хрватску политичку подијељеност и издејствовао побједу Жељка Комшића, незаинтересованог за сопствену номиналну националну «базу» и лојалног унитаристичким плановима Башчаршије. Овога пута, не би било потребе за инсталирањем «подобних» Хрвата, већ би, умјесто «фалсификата» Комшића, у Предсједништво Босне и Херцеговине са уставним утемељењем могао да уђе Силајџићев национални, а не само политички «дупликат».

Кључни детаљ је чињеница да то више није интерна федерална прича, будући да би, са становишта РС, било неприхватљиво формирање Предсједништва БиХ у коме сједе два Бошњака и један Србин. Шта је алтернатива неповољном исходу? Предсједништво БиХ са једним чланом из Федерације и једним чланом из РС? То је тек бесмислица, која је можда функционисала у античком Риму, кроз владавину два конзула у одређеном периоду, или у данашњем Сан Марину, гдје су два капетана - регента церемонијалне фигуре. Али, у актуелном односу снага у Босни и Херцеговини, «двојна монархија» имала би обиљежје још једног трагикомичног и узалудног изума.

Коначно, долазимо до дефинитивног одредишта Финцијевог и Сејдићевог обраћања Суду у Стразбуру. Једини начин да пресуда поводом њихових тужби буде реализована јесте укидање Предсједништва БиХ и увођење функције једног предсједника Босне и Херцеговине! А тај један предсједник, уз потенцијално «напумпана» овлашћења по узору на амерички политички систем, сигурно не би био ни Јеврејин, ни Ром, већ бошњачки максималиста. Правило етничке већине и националне хомогенизације у данашњој БиХ не дозвољава другачији расплет, осим тријумфа првопласираног у сарајевском надметању за титулу најувјерљивијег централисте.

Дрвено гвожђе: Треба нагласити да се Јакоб Финци и Дерво Сејдић само у етничком смислу могу позивати на припадност јеврејском и ромском народу. Међутим, они су политички Бошњаци, о чему свједоче сви доступни подаци о њиховом досадашњем јавном ангажману. Ријеч је о особама које знају да се потенцијални критичари њихове «невине» замисли лако могу наћи на клизавом терену, изложени оптужбама за антисемитизам или аверзију према Ромима, уколико се усуде да проговоре о наличју ове перфидне манипулације и злоупотребе једног осјетљивог питања. О томе колико је Јакобу Финцију стало до Јевреја, а Дерви Сејдићу до Рома у БиХ, а колико су свјесно у функцији остваривања заједничких националних циљева Сулејмана Тихића, Хариса Силајџића и Златка Лагумџије, довољно говоре два подсјећања.

Јакоб Финци је, удружен са бившим високим представником Волфгангом Петричем, 2005. године у Женеви био организатор конференције о уставним промјенама у БиХ. Резултат скупа била је декларација домаћих и страних учесника, у којој се пледира за трансформацију Босне и Херцеговине у државу са пет регија, умјесто два ентитета.

Исто тако, Финци, иначе данашњи амбасадор БиХ у Швајцарској, на почетку исте године у сарајевском часопису «Дијалог» објавио је есеј «Федерална Република Босна и Херцеговина». Али, у том тексту није се залагао за федерацију два или три ентитета, како се данас најчешће чини када се користи тај термин, већ је апеловао да се успостави «дрвено гвожђе», односно, «федерација региона», при чему, јасно, други израз искључује први, бар у вишенационалној БиХ, у којој је «регионализација», заснована на «повијесним» и «економским» параметрима, само параван за унитаризам. И код Сејдића, координатора Вијећа Рома у Федерацији БиХ, не постоје дилеме о политичком опредјељењу, када се има увид у изјаву: «За нас стално говоре како немамо домовину, а то није тачно. БиХ је наша домовина, само ми њене ентитете не видимо, јер их за нас и нема.» Тако су писали и говорили људи којима нико није дао право да представљају све Јевреје и Роме у Босни и Херцеговини, пошто је логично да у тим заједницама постоји плурализам, као и код Срба, Хрвата и Бошњака. У овом случају, као представници читавих колективитета, без икаквог упоришта, саморекламирају се особе чије се намјере не разликују од «концепта» трећег подносиоца тужбе Суду у Стразбуру, напрасно заборављеног и скривеног Илијаза Пилава, делегата Силајџићеве Странке за Босну и Херцеговину у Вијећу народа Републике Српске.

Невјероватно је да у политичком врху РС још нико није реаговао на веома предвидљиве консеквенце пресуде из Стразбура у предмету «Финци и Сејдић против БиХ». Засада, то су учиниле двије личности – судије Европског суда за људска права које нису гласале за усвојену пресуду: Љљана Мијовић, угледна правница из Бањалуке и чланица Суда у Стразбуру из Босне и Херцеговине, као и Ђовани Бонело, представник Малте у тој институцији.

Судија Бонело веома је јасан када, у писаном образложењу, објашњава зашто није пристао да подигне руку за шарену лажу из Финцијеве и Сејдићеве радионице, попут осталих колега: «Постоји јасна опасност од дестабилизовања националне равнотеже. Суд није одлучио да ризик од грађанског рата, избјегавање покоља или очување територијалне кохезије има довољну друштвену вриједност да оправда извјесна ограничења права ова два апликанта. Ја не дијелим такво мишљење. Не могу подржати суд који сије идеале, а жање крвопролиће.» Такође, трезвени стручњак са медитеранског острва демаскира реалне домете «успјеха» лажних представника

Један предсједник умјесто трочланог Предсједништва?

Пише: Саша Бижић
субота, 30 јануар 2010 22:25

овдашњих Јевреја и Рома. «Јесу ли права двојице апликаната да се кандидују на изборима тако неограничена и приморавајућа да пониште мир, сигурност и јавни ред, уведен за цијелу нацију», написао је Бонело о Финцијевој и Сејдићевој подвали.

Мудри човјек са Малте, заједно са судијом Мијовић, видео је на вријеме куда води отварање Пандорине кутије, са промјеном Устава БиХ на мала врата, посредством увођења функције једног предсједника умјесто трочланог Предсједништва БиХ, као и свих унитаристичких корака који, по дефиницији, слиједе из такве «реформе». Судија Бонело јасно је написао да је Европски суд сопственом пресудом наложио Босни и Херцеговини да напусти и поништи Дејтонски споразум. Зар је проблем да до исте спознаје дође и официјелна Република Српска, па да повуче јасну разлику између оног што се догодило крајем децембра у Стразбуру и оправданог разумијевања за истинске захтјеве који се односе на људска права Јевреја и Рома. А у том домену сигурно нема Финција и Сејдића. Они се крећу у координатама које је у посљедњима данима властитог гротескног мандата призивао одлазећи предсједник Хрватске Стјепан Месић. Дакле, рат, али с тим да га креатори гледају на телевизији. Позориште, али не у њиховој кући.